

Ser al món: la cultura catalana a la Fira de Frankfurt. – A la Fira del Llibre de Frankfurt de 2007, hi vaig coincidir amb l'admirat Max Cahner, que em va explicar que l'any 1962 ja hi va anar com a visitant i que l'any següent hi va posar un primer estand com a editor. Se'l veia feliç de comprovar que la cultura catalana s'hi hagués convertit, després de tants anys, en la principal protagonista com a convidada d'honor.

Feia molt de temps que, conscients que es tracta de la fira del llibre més important, els editors catalans (el Gremi d'Editors de Catalunya i l'Associació d'Editors en Llengua Catalana) maldaven per aconseguir una fita que era alhora un reconeixement de la importància de la tradició i el gruix de la nostra indústria editorial i una excel·lent plataforma de projecció de la nostra literatura.

Des de l'Institut Ramon Llull se li va donar suport des del primer moment i finalment el balanç que en podem fer és clarament positiu. I escau en aquest aspecte de fer constar la bona resposta en general del públic alemany assistent. El 24 de febrer de 2005 la Fira del Llibre de Frankfurt va decidir que la convidada d'honor de l'edició de 2007 seria la cultura catalana. I tan bon punt es van iniciar els preparatius per concretar el plantejament i el programa de la representació catalana a Frankfurt es va desencadenar una polèmica, afavorida per la voluntat d'alguns sectors, que s'hi presentés, a més del conjunt del nostre sector editorial, una visió de la literatura catalana que incorporés la literatura escrita en castellà. I certament en el conjunt dels pressupostos públics destinats a impulsar la participació a la Fira de Frankfurt el govern espanyol, per mitjà del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme, hi va fer una aportació rellevant, que per a alguns podia justificar associar-hi una atenció notable a la literatura en castellà. Finalment, però, no va ser així. Es

va considerar des de l'Institut Ramon Llull que la literatura castellana tenia altres i més sovintejades ocasions de difusió internacional i es va decidir, doncs, prioritzar a la Fira de Frankfurt la literatura escrita en català, tot i que es va convidar alguns escriptors catalans en castellà perquè participessin en els actes vinculats a la convidada d'honor, encara que, enmig d'un entorn desmesuradament mediatitzat, van desestimar aquesta invitació.

Els bons resultats de vendes i la cinquantena de noves traduccions d'obres de la literatura catalana a l'alemany són un clar exponent de l'èxit assolit. En puc donar un testimoni ben directe per l'edició alemanya del meu llibre *El silenci* a Edition Buchholz, per la participació en una lectura poètica d'homenatge a Salvador Espriu i pel conveni que l'Editorial Barcino, que dirigeixo, va signar a Frankfurt amb Lit Verlag, una important editorial alemanya, per publicar clàssics catalans medievals traduïts a l'alemany.

La Fira es va iniciar el dia 9 d'octubre. Ho va fer amb una intervenció de Quim Monzó i amb la inauguració de l'exposició *Cultura Catalana: Singular i Universal*. I es va tancar amb un discurs de cloenda de Baltasar Porcel el dia 14 en l'acte amb què Turquia rebia el testimoni com a proper país convidat. Entre aquestes dues dates es va desenvolupar un ambiciós programa de més de cent actes, tant dins del recinte de la Fira com a la Literaturhaus, incloent-hi, a més, una interessant proposta artística on van destacar, entre d'altres manifestacions i al costat d'exposicions d'arts plàstiques, l'espectacle inaugural dirigit i creat per Joan Ollé, la interpretació dirigida per Jordi Savall de *El cant de la Sibilla* i del *Misteri* d'Elx a la Katharinenkirche, el concert de Maria del Mar i Miguel Poveda a l'Alte Oper, l'adaptació de *Tirant lo Blanc* de Calixte Bieito i Marc Rosich amb música de Carles Santos... A més, durant tot l'any 2007 es van realitzar diversos actes arreu d'Alemanya destinats a donar-hi a conèixer la cultura catalana.

A l'hora d'assenyalar alguns aspectes que des del meu punt de vista permetien enfocaments més reeixits, vull destacar-hi: a) el tractament de la gran literatura catalana medieval, que és una de la maneres més inqüestionables de palesar el gruix i el pes de l'aportació universal de la nostra literatura (em refereixo no tan sols a Ramon Llull o Joanot Martorell, als quals es va dedicar una certa atenció, sinó a anar més enllà en el cas de Bernat Metge, d'Ausiàs March, de Jordi de Sant Jordi, de les *Cròniques*,...) i b) l'adopció d'un criteri més rigorosament objectiu i més selectiu a l'hora de decidir els escriptors catalans que havien d'intervenir en els actes (una tria complicada, a més, perquè el fruit de l'esforç inicial va quedar alterat per les propostes de noves institucions que s'integraven en el projecte; segurament, a més, s'hauria pogut plantejar una tria de menys autors, més àmpliament traduïts i més profusament difosos, per evitar la sensació d'acumulació o de pluja incessant de noms que es feia difícil de consolidar amb una imatge clara davant dels destinataris d'aquesta formidable aposta promocional de la literatura catalana).

L'examen que comportava la invitació aconseguida perquè la cultura catalana fos la convidada d'honor de la Fira del Llibre de Frankfurt va ser globalment superat satisfactòriament. Constitueix un èxit dels successius gestors de l'Institut Ramon Llull, dels editors del nostre país i de la literatura catalana en el seu conjunt. Ara cal que aquesta experiència sigui, aprenent dels encerts i dels errors, un bon punt de partença per dur a terme altres passos en la mateixa direcció.